

A 4/2013. BKv. melletti érvelés

(A Debreceni Ítéltábla 2014. december 4-5. napjain tartott büntető kollégiumi ülés előkészítő anyaga.)

A kérdésben jogegységi előterjesztés volt, azonban jogegységi határozat helyett kollégiumi vélemény született 2013. október 14. napján, felismerve, hogy egy nem szabályozott kérdésben való állásfoglalás nélkülözhetetlen az új Btk. hatályba lépését követő harmadik hónapban az egységes jogalkalmazás érdekében.

Ami a dogmatikai érvekre hivatkozást illeti, nem vitatható, hogy az 1978. évi IV. törvény 47. §-ában írtakkal kapcsolatban irányadónak lehet tekinteni a BH2006. 173. számú eseti döntésben írtakat:

„A feltételes szabadságra bocsátás a cselekmény elbírálásán kívül eső, a szabadságvesztés végrehajtása során alkalmazható lehetőség. Az elbíráláskor hatályban lévő törvény szerinti minősítéshez tartozó - büntetési tételben kifejezésre jutó - súlyosabb jogkövetkezmény alkalmazhatósága mellett ezért a feltételes szabadságra bocsátás kedvezőbb lehetősége összhatásában nem jelenti a cselekmény enyhébb elbírálását.”

Továbbá az is leszögezhető, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja eddig a szabadságvesztés végrehajtási fokozatához kapcsolódva olyannyira egyértelmű törvényi rendelkezéseken alapult, hogy a rendelkező részben ezt nem is kellett deklarálni (az összbüntetési ítéletben sem: 3/2002. BJE. III/3/a/. pont).

Megjegyzést érdemel, hogy a BH2006. 173. számú – alapvetésként kezelt eseti döntés ellenére – több ezzel ellentétes érvelést tartalmazó LB határozat is megjelent az idők folyamán:

Bf.I.1940/2002., Bfv.III.2.304/2002., Bfv.II.722/2005.

Azt a kérdést kell feltenni, hogy a jogintézmény dogmatikai értelmezése valóban változatlan, mint ahogyan ez megfogalmazódik a BKv-vel szemben?

Megfontolásra ajánlom azt az álláspontomat, hogy maga a jogalkotó helyezte más dogmatikai síkba ezt a kérdést. Ennek alátámasztására idézem az új Btk. 38. §-ához fűzött indokolást.

„A törvény abból indul ki, hogy a büntetés-végrehajtás egész folyamatának részletes szabályozása külön törvényre tartozik. Mivel azonban a szabadságvesztés büntetés lényege, a szabadságelvonás tényleges tartama csak a feltételes szabadságra bocsátás figyelembe vételével állapítható meg, a törvény tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátás feltételeit.

A feltételes szabadságra bocsátással a szabadságvesztés büntetés ténylegesen végrehajtandó része csökken. A feltételes szabadságra bocsátás alkalmazásának

objektív feltétele a szabadságvesztés büntetés meghatározott tartamú részének kitöltése. A feltételes szabadságra bocsátás időpontja a törvény szerint - az eddigiektől eltérően nem a végrehajtási fokozathoz, hanem - az elkövető előéletéhez igazodik, tekintettel arra, hogy azok az elkövetők, akik még korábban nem követtek el vagy csak viszonylag régebben követtek el olyan bűncselekményt, amely miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték őket, nagy valószínűséggel könnyebben és hamarabb visszaileszkednek a társadalomba és törvénytisztelő életmódot folytatnak, ha korábban feltételes szabadságra kerülhetnek. Feltételezhető, hogy az ő vonatkozásukban a feltételes szabadság is eredményesen telik el."

Az eddig írtakra tekintettel felvetődik a kérdés, hogy a józan ész mentén gondolkodva (Alaptörvény 28. cikk), hogyan lehet azt meggyőzően megindokolni a vádlottal szemben ülve, hogy számára az a kedvezőbb, ha – mindkét törvény alapján ugyanazon büntetés kiszabhatósága (törvényes büntetési keretben) esetén – nem az új törvény szerinti 3/4 kitöltése után, hanem a régi törvény szerinti 4/5 rész kitöltése után vizsgálható a feltételes szabadságra bocsátásának lehetősége? Arról nem is beszélve, hogy a kiszabott büntetés 2/3-a mennyivel kevesebb, mint a 4/5-e, mely időtartamokat minden elítélt számon tart olyannyira, hogy ez feltétlenül kihatással lesz a végrehajtás alatti magatartására. Ha nem ezt az értelmezést követjük, akkor a jogalkotónak a törvény indokolásában elvi éllel lefektetett különbségtétele a minden eszközzel üldözendő visszaesők és a büntetlennek minősülő bűnelkövetők között, nem valósul meg. A jogalkotás új alapokra kívánta helyezni a büntető törvénykezést. Ezt kinyilvánította az új büntetőjogi kódex általános indokolásában:

„Az új Büntető Törvénykönyvvel szembeni egyik legfontosabb elvárás tehát a szigorúság, amely nem feltétlenül jelent tételhatár-emelést, hanem a tettarányos büntetőjogi szemlélet hangsúlyosabb megjelenítését a törvényben. A szigorítás elsősorban a visszaesőkre vonatkozó rendelkezésekben nyilvánul meg, az első alkalommal bűncselekményt elkövetők esetén az új Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: új Btk.) a prevenció szempontok érvényesítését is lehetővé teszi. A végső cél, hogy a reform nyomán egy egységes, korszerű, következetes és hatékony törvénykönyv szülessen meg, így nyeri vissza a büntetőjog a szabályozási rendszerben betöltött „zárókő” szerepét.”

A visszaeső minőségnek a büntetés kiszabása szempontjából jelentősége, súlyosító hatása van. A különös, többszörös és erőszakos többszörös visszaeső elkövetőkkel szemben maga a törvény határoz meg eltérő büntetékiszabási szempontokat, amikor a tételkeret felső határát tágítja. Nem vitatható, hogy a visszaesői minőség a büntetés kiszabása, így a cselekmény elbírálásának körébe tartozó. Az e minőséghez kapcsolódó további anyagi jogi szabály, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének meghatározása tehát a büntetés kiszabásához szorosan kapcsolódik.

Olyannyira, hogy az új Btk. 38. §-ának (1) bekezdése értelmében a feltételes szabadsággal kapcsolatos bármely rendelkezést az ítéletben meg kell állapítani, értelemszerűen a rendelkező részében, mint ahogyan ezt a Be. 258. §-a (2) bekezdésének e/ pontja tartalmazza 2013. július 1. napjától hatályosan, visszautalva

a Btk. 38. §-ának (1) bekezdésére. Ilyen szabályozást a korábbi Btk., és a Be. nem tartalmazott. Ez formális érvnek hat ugyan, de nehéz lenne megindokolni, hogy az ítélet rendelkező részének a büntetéssel, mint az egyik büntetőjogi főkérdéssel összefüggő rendelkezése miatt esik kívül az elbírálás, az időbeli hatály vizsgálatának körén.

D e b r e c e n , 2014. október 15.

dr. Ficsór Gabriella
kollégiumvezető